

Spis treści

Wstęp

SŁOWEM WYRAŻONE

Różne perspektywy mówienia o literaturze i języku

Literatura z perspektywy historycznoliterackiej	11
Literatura z perspektywy rodzajów i gatunków literackich	13
Leopold Staff, <i>Wysokie drzewa</i>	14
Bolesław Prus, <i>Katarynka</i>	15
William Szekspir, <i>Romeo i Julia</i>	16
św. Paweł, <i>Hymn o miłości</i>	18
Adam Mickiewicz, <i>Burza</i>	19
Bolesław Prus, <i>Katarynka</i>	20
Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i>	22
Sofokles, <i>Antygona</i>	23
Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i>	24
Rzeczywistość z perspektywy znaku	28
Czytanie ze zrozumieniem	
Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Stawińska, Janusz Stawiński, <i>Tworzywo dzieła literackiego</i>	30
Komunikacja językowa. Funkcje tekstów językowych	32
Czytanie ze zrozumieniem	
Halina Kurkowska, <i>O funkcji komunikatywnej tekstu</i>	37

BIBLIA

Biblia, czyli księgi

Znana i nieznana	41
Księga Koheleta	43
Księga Jeremiasza	44
Czytanie ze zrozumieniem	
Marian Filipiak, <i>Powstanie Starego Testamentu</i>	45
Kontynuacje i nawiązania	
Zbigniew Herbert, <i>Domysły na temat Barabasa</i>	46
Kosmogonia biblijna, czyli opis stworzenia świata	47
Księga Rodzaju	48
Czytanie ze zrozumieniem	
Kazimierz Bukowski, <i>Starożytna kosmogonia</i>	50
Trudna mądrość Księgi Hioba	52
Księga Hioba	52
Czytanie ze zrozumieniem	
Wilfrid Harrington, <i>Klucz do Biblii</i>	57
Kontynuacje i nawiązania	
Anna Kamieńska, <i>Modlitwa Hioba</i>	58

Poetyckość biblijnych psalmów	59
Psalm 1	59
Psalm 23	60
Psalm 130	61
Symbolika mitosnej Pieśni nad Pieśniami	62
Pieśń nad Pieśniami	62
Izabela Filipiak, <i>Pochwała pieśni</i>	64
Ślogostawieni, czyli szczęśliwi. Kazanie na Górze	65
Kazanie na Górze	65
Kontynuacje i nawiązania	
Jan Kasprzewicz, <i>Ślogostawieni</i>	66
Prosta nauka przypowieści biblijnych	67
Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie	68
Przypowieść o talentach	68
Kontynuacje i nawiązania	
Albert Camus, <i>Dżuma</i>	70
Franz Kafka, <i>Proces</i>	76
Tajemnicza księga – Apokalipsa św. Jana	79
Anna Świderkówna, <i>Co to jest Apokalipsa?</i>	79
Apokalipsa św. Jana	79
Kontynuacje i nawiązania	
Czesław Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i>	83
Przekłady i parafrazy Biblii	85
Jan Kochanowski, <i>De profundis clamavi ad Te, Domine</i>	86
Mikołaj Sęp Szarzyński, [PIEŚŃ] IIII. PSALMU CXXX PARAPHRASIS. <i>De profundis clamavi ad Te, Domine</i>	87
Biblia we współczesnym języku	88

ANTYK

W kręgu kultury antycznej

Znaczenie mitologii w dziejach kultury europejskiej	96
Czytanie ze zrozumieniem	
Norman Davies, <i>Legenda o Europie</i>	96
Kontynuacje i nawiązania	
Zbigniew Herbert, <i>Nike która się waha</i>	100
Czytanie ze zrozumieniem	
Paweł Huelle, <i>Nike</i>	101
Kosmogonia mityczna	103
Jan Parandowski, <i>Narodziny świata</i>	103
<i>Cztery wieki ludzkości</i>	105
Zygmunt Kubiak, <i>Groza pierwotna</i>	106
Na Olimpie i na Ziemi	107
Prometeusz	109
Jan Parandowski, <i>Mit o Prometeuszu</i>	109
Kontynuacje i nawiązania	
Leopold Staff, <i>Prometeusz</i>	113

Zbigniew Herbert, <i>Stary Prometeusz</i>	113
Apollo i Dionizos	114
Czytanie ze zrozumieniem	
Zygmunt Kubiak, <i>Apollo i Marsjasz</i>	115
Kontynuacje i nawiązania	
Zbigniew Herbert, <i>Apollo i Marsjasz</i>	118
Mieczysław Jastrun, <i>Mit śródziemnomorski</i>	121
Literatura starożytnej Grecji i Rzymu	123
W świecie poematów Homera	125
Homer, <i>Iliada</i>	126
Stanisław Stabryła, <i>Opowieść o Homerze</i>	130
Homer, <i>Odyseja</i>	131
Kontynuacje i nawiązania	
Leopold Staff, <i>Odys</i>	132
Mieczysław Jastrun, <i>Czytanie Homera</i>	133
Teatr i dramat antycznej Grecji	134
Czytanie ze zrozumieniem	
Andrzej Banach, <i>Tragedia grecka, człowiek wyidealizowany</i>	135
Tragiczna koncepcja ludzkiego losu w <i>Królu Edypie</i>	137
Jan Parandowski, <i>Legendy tebańskie</i>	137
Sofokles, <i>Król Edyp</i>	139
Kontynuacje i nawiązania	
Albert Camus, <i>Mit Syzyfa</i>	143
Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i>	145
Władysław Tatarkiewicz, <i>Tragedia</i>	149
Czas filozofów	152
Platon, <i>Obrona Sokratesa</i>	153
<i>Ludzie w jaskini</i>	156
Seneka, <i>O życiu szczęśliwym</i>	157
Zasady życia i twórczości według Horacego	159
Horacy, <i>Wybudowałem pomnik</i>	159
<i>O co poeta prosi Apollina</i>	160
<i>Do Deliusza</i>	161
Z antyku wzięte, czyli o rodowodzie niektórych słów, nazw, związków wyrazowych we współczesnej polszczyźnie	162
Zbigniew Herbert, <i>Lekcja łaciny</i>	163
Poćwicz przed maturą	
Sofokles, <i>Król Edyp. Stasimon IV</i>	166
Pośród słów. O systemie leksykalnym	
Podsystem leksykalny	169
Sposoby wzbogacania słownictwa	169
Wiesław Kot, <i>Profesjonalna dotacja</i>	173
Słowa obok słów	175
Jerzy Bralczyk, <i>Co się nosi w mówieniu?</i>	182

ŚREDNIOWIECZE

Literatura i kultura średniowiecza

Tysiąclecie średniowiecze	187
Czytanie ze zrozumieniem	
Tadeusz Witczak, <i>Wprowadzenie w epokę</i>	187
Teocentryzm dominantą średniowiecznej filozofii	192
św. Augustyn, <i>Wyznania</i>	194
Sztuka średniowiecza	196
Aron Guriewicz, <i>Makrokosmos i mikrokosmos</i>	197
Zbigniew Herbert, <i>Kamień z katedry</i>	200
Śmiech, żart, błazenada – karnawał w kulturze średniowiecza	203
Michaił Bachtin, <i>Twórczość Franciszka Rabelais'go a kultura ludowa średniowiecza i renesansu</i>	203
Jacek Kaczmarski, <i>Wojna postu z karnawalem</i>	205
Jan z Koszyczek, <i>Rozmowy, które miał król Salomon mądry z Marchottem grubym a sprosnym</i>	206
Literatura parenetyczna	207
Władysław Tatarkiewicz, <i>Treść poezji</i>	208
Średniowieczna kultura rycerska	209
Czytanie ze zrozumieniem	
Maria Ossowska, <i>Rycerz w średniowieczu</i>	209
<i>Pieśń o Rolandzie</i>	211
Kontynuacje i nawiązania	
Adam Mickiewicz, <i>Grażyna</i>	214
<i>Dzieje Tristana i Izoldy</i>	215
Poćwicz przed maturą	
Andrzej Sapkowski, <i>Maladie</i>	220
Średniowieczny wzorzec władcy	222
Einhard, <i>Życie Karola Wielkiego</i>	222
<i>Pieśń o Rolandzie</i>	222
Gall Anonim, <i>Kronika polska</i>	223
Czytanie ze zrozumieniem	
Marian Plezia, <i>O Kronice polskiej Galla</i>	225
Średniowieczne koncepcje świętości	226
<i>Legenda o św. Aleksym</i>	227
św. Franciszek z Asyżu, <i>Pieśń słoneczna zwana też Pochwałą stworzenia</i>	230
<i>Kwiatki św. Franciszka</i>	231
Kontynuacje i nawiązania	
Jan Twardowski, <i>Trochę plotek o świętych</i>	234
Obraz Matki Boskiej w średniowiecznej liryce maryjnej	235
<i>Bogurodzica</i>	236
<i>Postuchajcie, bracia miła</i>	238
Kontynuacje i nawiązania	
Roman Brandstaetter, <i>Lament Piety</i>	239
Małgorzata Hillar, <i>Matka Boska z Kruźlowej</i>	241
Literatura wobec spraw ostatecznych	242
Johan Huizinga, <i>Śmierć w średniowieczu</i>	242

<i>Pieśń o Rolandzie</i>	243
<i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i>	245
<i>François Villon, Wielki testament</i>	248
Kontynuacje i nawiązania	
<i>Siódma pieczęć</i> Ingmara Bergmana	250
Czytanie ze zrozumieniem	
Maciej Włodarski, <i>W średniowiecznym kręgu śmierci</i>	251
Gall Anonim, <i>Kronika polska</i>	253
Wędrowka w zaświaty. Boska komedia Dantego	254
Dante, <i>Boska komedia</i>	255
Rozwój języka polskiego w dobie średniowiecza	261
Średniowieczne zabytki języka polskiego	264
Zapóżyczenia	266
Mówić i pisać poprawnie	
Kultura języka a normy językowe	269
Błędy językowe	271
Kryteria poprawności językowej	274
Tablica chronologiczna	278
Indeks rzeczowy	280
Indeks osób i utworów	282
